

Archaeologies 3.2

Archeologie bez granic

Przekraczając granice. Przedmioty w ruchu

Morag M. Kersel

Abstrakt: Czy zapotrzebowanie na materiały archeologiczne na legalnie funkcjonującym rynku zabytków w Izraelu przyczynia się do wzrostu ilości rabunków stanowisk archeologicznych w regionie? Próbując odpowiedzieć na to pytanie stało się jasnym, że pomimo tego, że żądania rynku stanowią sedno handlu zabytkami to przyczyny zjawiska rabowania stanowisk są znacznie bardziej skomplikowane niż dotychczas sądzono. Działania tego typu są motywowane nacjonalizmem, mechanizmami globalizmu, przeciwstawnymi planami ochrony i zarządzania dziedzictwem, kolonializmem oraz silnie zakorzenioną tradycją. Analiza tej kompleksowości (tzn. wielu form i motywów tych rabunków) stanowi główny cel pracy. Jest nim także przyjrzenie się wielowymiarowości różnych podmiotów za sprawą których zabytki przekraczają granice.

Związki archeologicznych badań wykopaliskowych i ochrony dziedzictwa kulturowego ze społecznością lokalną. Przykład

Peru

Yoshio Onuki

Abstrakt: Stanowisko archeologiczne w Kuntur Wasi jest położone w górzystym terenie północnego masywu Andów Peruwiańskich. Badania wykopaliskowe prowadzone były przez badaczy japońskich przy współpracy archeologów peruwiańskich i lokalnych mieszkańców. Odkrycie przedmiotów ze złota pochodzących sprzed 3000 lat doprowadziło do powstania muzeum w tej wsi, którego głównym zadaniem była ochrona stanowiska i pozyskanych z niego zabytków. Artykuł przedstawia proces powstawania muzeum i jego administracji i ma na celu wskazanie na rangę kontaktów pomiędzy badaczami a lokalną społecznością.

Projekt Qhapaq Ñan Project. Analiza krytyczna

M. Alejandra Korstanje & Jorgelina García Azcárate

Abstract:

Celem projektu Qhapaq-Ñan jest promocja wspólnych wartości kulturowych sześciu krajów: Argentyny, Chile, Boliwii, Peru, Ekwadoru i Kolumbii. Kraje te podejmują wspólne wysiłki mające na celu wpisanie głównej trasy andyjskiej "Qhapaq-Ñan" na Światową Listę Dziedzictwa UNESCO. Partnerzy są

przekonani, że lokalne i tubylcze społeczności są prawdziwymi beneficjentami projektu a badania archeologiczne są w trakcie realizacji. Tymczasem grupy lokalne zamieszkujące obszar tej trasy nie zostały włączone do projektu. W momencie pisania tego artykułu (marzec 2007 r.) Argentyna organizuje pierwsze spotkanie projektu, który trwa już od pięciu latu we współpracy z społecznościami tubylczymi z obszarów na których przeprowadzany jest projekt. Udział w spotkaniu cieszył się jednak znacznie mniejszym zainteresowaniem niż oczekiwano. Uwzględniając zasady WAC i oczekiwania profesjonalistów zajmujących się dziedzictwem w zakresie udziału lokalnych społeczności, postulujemy aby dynamika projektu uległa zmianie a jego program powinien zostać zbudowany w ścisłej współpracy ze społecznościami najmocniej dotkniętymi od samego początku projektu a nie w trakcie jego trwania.

Granice w działaniu: Przypadek archeologii Copán **Lena Mortensen**

Abstrakt: Działania archeologów i wiedza, którą tworzą pomaga tworzyć ale też jest uwarunkowana przez szereg granic, zarówno politycznych jak i akademickich i kulturowych. W artykule podejmuję próbę przeglądu szeregu granic które warunkują i determinują warunki społeczne w których podejmowane są działania archeologiczne na słynnym stanowisku Copán w zachodnim Hondurasie. Uważam, że dzieje tych granic, ich tworzenie i przekraczanie ukazują strukturalne napięcia w nakładających się na siebie obszarach świata akademickiego, tworzonej historii i popularnego dyskursu w ramach których funkcjonuje wiedza archeologiczna. Historie te muszą być nieustannie poddawane w wątpliwość aby mogły podlegać ciągłej negocjacji. Warunkiem biegłości archeologów w toczących się nieustannie dyskusjach kulturowych jest rozpoczęcie efektywnej współpracy i podejmowanie dobrze uzasadnionych wyborów dotyczących udziału w procesie tworzenia granic będącym efektem ich działań.

La terre et l'espace: rakiety, więzienia, protesty i dziedzictwo w Australii i Gujanie Francuskiej **Alice Gorman**

Abstrakt: Kosmonautyka jest często przedstawiana jako globalna, nowoczesna i nie znająca granic. Tymczasem jedna z jej najwcześniejszych form jaką są wyrzutnie raketowe są zazwyczaj lokowane w bardzo specyficznych miejscach, mianowicie odległych i zazwyczaj pustych koloniach. Z racji na ich odległość od metropolii, miejsca te stają się także siedzibami więzień, obozów odosobnienia, instalacji militarnych, broni nuklearnej i odpadów nuklearnych. Wszystkie te instalacje włączając wyrzutnie raketowe stały się areną protestów. Zjawiska te zostały poddane analizie w miejscach wyrzutni rakiet w Woomera (Australia) i Kourou (Gujana Francuska). W roku 2005, grupy kreolskie w Gujanie Francuskiej protestowały przeciwko zainstalowaniu nowej wyrzutni rakiet niedaleko Kourou, budowa której doprowadziła do zniszczenia archeologicznej

substancji kulturowej. Mój przyjazd związany z wygłoszeniem wykładu na temat protestów w Woomera, które odbyły się przed sześćdziesięciu laty i które stały się elementem dziedzictwa wieku przestrzeni kosmicznej, uwidocznili wzajemne związki protestów z eksploracją przestrzeni kosmicznej.

Refleksje na temat relacji pomiędzy edukacją a archeologią. Analiza roli IPHAN jako zbiorowego wychowawcy

Jorge Najjar and Rosana Najjar

Abstract: Artykuł poddaje analizie *Instituto do Patrimônio Histórico e Artístico Nacional* – IPHAN (brazylijskie rządowe biuro ochrony dziedzictwa kulturowego) jako zbiorowego wychowawcy w kontekście relacji pomiędzy archeologią a kształceniem. Perspektywa kształcenia jako działania społecznego i edukacji jako profesji stanowi postawę dyskusji na temat pedagogicznych aspektów działań archeologicznych. Podkreśla także fakt, że IPHAN rzadko korzysta z wiedzy archeologicznej tworzonej w Brazylii jako ważnego narzędzia refleksji o walorach dziedzictwa kulturowego w Brazylii.

FORUM

Opowieści wizowe: prawa człowieka, przemoc strukturalna i globalizacja etniczna

Claire Smith
Flinders University, Australia
claire.smith@flinders.edu.au

Abstract

Esej zbudowany jest z indywidualnych przypadków składających się na opowieści wizowe. Autorka podejmuje kwestie zgłaszane przez te osoby w kategoriach praw człowieka, przemocy strukturalnej i globalizacji etnicznej. Te indywidualne przypadki kreślą wyraźny obraz nierównego dostępu archeologów z różnych krajów do międzynarodowej dyskusji naukowej. Aby sprostać wyzwaniom bardziej etycznej globalizacji, musimy zintegrować prawa człowieka z codziennymi działaniami kładąc nacisk na wspólną odpowiedzialność.

Jak rząd brytyjski odmówił mi możliwości rozwoju naukowego

Lina G Tahan

Department of Archaeology, University of Cambridge UK

Artykuł opisuje trudności autorki w dwukrotnej próbie zdobycia wize brytyjskiej w konsulacie Wielkiej Brytanii w Paryżu. Odmówiono jej przyznania wize naukowej pomimo zaproszenia przez Departament Archeologii, Uniwersytetu w Cambridge na dwuletnie stypendium naukowe. Następnego roku odmówiono jej krótkoterminowej wize w celu uczestnictwa w konferencji

zorganizowanej przez Departament Studiów Muzealnych Uniwersytetu w Leicester.

Tłumczenie: Arkadiusz Marciniak